

Společné jednání spolků aneb „mírný pokrok v mezích zákona“

Chtěl bych se podělit se čtenáři tohoto portálu o své, a znovu zdůrazňuji: své dojmy a zážitky ze společného jednání některých včelařských spolků se státní správou, resp. konkrétně se zástupci ministerstva zemědělství (MZe) a Státního zemědělského a intervenčního fondu (SZIF). Jednání proběhlo ve dnech 20. a 21. 11. 2019 ve společném zařízení MZe a Českého svazu včelařů, z. s. (ČSV), na Středním odborném učilišti včelařském v Nasavrkách. Dobrou zprávou je, že se tohoto jednání zúčastnil i náměstek ministra MZe p. Mgr. Patrik Mlynář. Tím snad bude zajištěno, že se podněty a závěry tohoto jednání budou realizovat.

Den první

Témata, uspořádání, účastníci, moderátor, zápis

Program jednání byl rozdělen na několik témat:

- Prostředí pro naše včely
- Dobré zdraví a možnosti jeho ovlivnění
- Produkty, jejich kvalita, tržní realizace
- Vzdělávání
- Nástroje realizace záměrů – dotační systém, legislativa

Výstup ve formě společného písemného materiálu, který byl zapsán (což nebyvalo v minulosti zvykem, protože zápis z jednání se nedělal) a všemi odsouhlasen, bude zveřejněn a mělo by se tak dle MZe dít i v budoucnosti. Výstup závěrečných materiálů si budete moci přečíst, podle sdělení pracovníka MZe do týdne na webových stránkách SOUV Nasavrky.

To jsou administrativní pozitiva, která snad všichni kvitují s povděkem. Pro vaši informaci chci i uvést i ostatní účastníky jednání. Aby někdo nebyl pohoršen, uvedu je v pořadí, jak u stolu ve tvaru podkopy seděli. Takže ode dveří - Spolek krušnohorských včelařů, Pracovní společnost nástavkových včelařů, Včelařský spolek Moravy a Slezska, SOU Blatná, SOUV Nasavrky, státní správa – SZIF, MZe (v čele), dále Májka – spolek pro rozvoj včelařství, ČSV (s „přesilovkou“ 5 zástupců), Včelařský spolek pro Mladou Boleslav a okolí, Asociace profesionálních včelařů. Jenom pro vysvětlení – ostatní zástupci spolků mohli mít max. 3 zástupce.

Abych vás ale nezatěžoval nedůležitým popisem zasedacího pořádku, ten je uveden pouze pro vytvoření dojmu, jak to na „kolbišti“ vypadalo. Moderováním celého setkání, které někdo v závěru jednání nazval „konferencí“, byl pověřen MZe p. Ing. Dalibor Titěra z Výzkumného ústavu včelařského. Jeho vystoupení hodnotím kladně a na profesionální úrovni, protože se nesnížil k preferování určitých názorů a k preferování zájmů a reklamy tohoto soukromého ústavu.

Rozdílné úhly pohledu

Ale teď už skutečně k průběhu jednání nebo ještě dříve k mému celkovému zhodnocení. Budoucnost nám teprve ukáže, jestli čas strávený tímto jednáním byl časem marným, nebo jestli pomůže alespoň trochu posunout včelařský obor, ale hlavně, jestli bude časem významným pro naše včely, jejichž profit by měl být pro nás tím nejvíce důležitým.

Mám zpětnou informaci účastníků, že někteří byli nadšeni z toho, že jsme se konečně setkali a že se začínají brát v potaz názory i méně „dominantních“ účastníků. Už snad konečně skončila doba, kdy se na státní správě orientovali jen na názory toho, kdo zastupoval určitý počet včelařů. Snad už konečně půjde o názory a kvalitu a pokrokovost myšlenky a ne o „silové“ řešení problematiky.

Přiznám se ale, že řada účastníků (a i já patřím mezi ně), je jednáním zklamána. Jedni proto, že jsme se posunuli málo, ale jsou i tací, kteří litují toho, že jsme se posunuli moc a jejich monopolní názor nebyl vyslyšen jako ten nejsprávnější. Proto jsem svůj příspěvek nazval názvem satirické strany, kterou založil Jaroslav Hašek. Popsat se to dá i názvem knihy jednoho nejmenovaného autora *Krok vpřed, dva kroky vzad*.

Mně osobně vadila i organizace setkání, kdy v každém projednávaném tématu, které jsem uvedl výše, byla nejprve prezentace na dané téma tří vybraných účastníků setkání a teprve pak byla diskuse k projednávané problematice. Bohužel se nikdo nikoho neptal, v kterém tématu chce vystoupit. Tak se stalo, že někteří byli zařazeni do oblasti, ke které se v materiálu „návrhů témat“, která museli dopředu odevzdat, nevyjádřili a měli návrhy v jiné oblasti.

Stalo se tak, že někteří účastníci měli možnosti větší než jiní, asi se přece jen projevila skutečnost, kdo kolik včelařů „zastupuje“. Je to sice pofiderní, jaký kdo má mandát se takto zaštiťovat členskou základnou, ale to leží na svědomí organizátora. Trochu se objevila v prezentacích i snaha „třepat si peří“ a dělat reklamu svému spolku či zařízení.

Prostředí pro včely

U prvního tématu – prostředí pro naše včely – byl konstatován význam úživnosti krajiny, snůškové poměry, hlavně v letním období, kdy se v mnoha oblastech území republiky objevuje hlad a nastupují pak i loupeže, jejichž prostřednictvím se šíří onemocnění.

Je chyba v rozšíření podporovaných (dotovaných) plodin a tím i v konkrétních osevních postupech, kdy je preferováno pěstování obilí, a technických plodin (řepka a kukuřice) pro výrobu biologické složky paliv. Tyto tři plodiny zauímají v ČR 82 % ploch a ještě k tomu v obrovských jednolitých lánech. Kladně je hodnoceno včelaři opatření připravované MZe na maximální výměru jedné plodiny ve výši 30 ha.

Řešila se i otázka biopásů, předčasné sekání luk a likvidace úhorů s cílem nalezení rozumných dotačních parametrů, a to i pro malé vlastníky půdy. Včelám však škodí i laici – zahrádkáři a sadaři, kteří mohou agrochemikálie používat bez legislativního rámce. Lepší skladba pěstovaných plodin je v Bulharsku nebo Rakousku, což by mělo být inspirací těm, kteří rozhodují o podporách, které jdou do zemědělství. Prostřednictvím finančních toků podpor a dotací se vlastně dnes zemědělství řídí.

Zdraví včel, nemoci, kvalita pastvy, souvislosti

V části jednání, které se týkalo zdraví včel, byla zopakována souvislost mezi zdravím a kvalitou výživy – podpora kvetoucích ploch, pěstování pícnin (je ale otázkou komu bychom chtěli na některých územních celcích ty pícniny zkrmovat, když v nich není žádný skot), u aplikací agrochemikálií zakázat tankmixy a desikanty. Bylo zdůrazněno omezení podpory začínajících včelařů (jsou rizikem pro okolí) neboť máme včelařů a včelstev v našem státě nadbytek a nízká úživnost krajiny omezuje a snižuje životaschopnost včel. Je potřeba podporovat spíše vzdělávání a přípravu včelaře, než si pořídí vlastní včelstva, a další rozvoj včelaře nechat na jeho svéprávnosti a zodpovědnosti.

Co se týká moru včelího plodu, bylo konstatováno zástupcem ČSV (dříve představitelem Státní veterinární správy), že se na řadě území nepodařilo naplnit parametry „ozdravného programu“. ČSV bude dále prosazovat povinná ošetření proti varroóze, ponechání této parazitózy v seznamu nebezpečných nákaz a povinnost odběru zimní měli v podobě směsných vzorků. V této části se mi

podařilo prosadit v rámci diskuse do programu informaci o současném stavu podzimních úhynů, který vychází z ankety, která proběhla na portálu Včelaři sobě. Bylo to ve vazbě na hranici 25 procent zvýšeného limitu zimních úhynů, kterou řeší v § 5 veterinární vyhláška č. 18/2018, tuto hranici překračuje valná většina území ČR už v současné době. Vyslovil jsem zde i "kacířskou myšlenku", abychom byli za nynější úhyny rádi, protože budeme v dalším období chovat včely a šlechtit z toho, co je odolné a přežije. Přírodní (přirozený) výběr nám v tom pomůže.

Včelí produkty

Včelí produkty, kvalita a realizace byla další projednávaná oblast. Bylo konstatováno, že med je jednou z nejčastěji falšovaných potravin, ale i to, že „výroba“ těchto falzifikátů zcela jistě neprobíhá v maloprovocích. Sem by se měla zaměřit kontrola ze strany České obchodní inspekce a Státní veterinární správy a hlavně bude třeba ujednotit metodiky kontroly, protože každý postupuje podle jiných parametrů. Nebezpečím pro rovný přístup v realizaci prodeje medu je i prodej medu ze dvora s výší limitu 2t, který nikdo nekontroluje. Objevují se i „pseudovčelaři“, kteří žádná včelstva nevlastní a pouze s medem kšeftují a prodávají ho v rámci prodeje ze dvora na tržištích. Byl podán návrh, aby se realizovalo něco podobného, jako jsou kolky na alkohol, a včelaři se přidělil jen počet těchto přepek na sklenici v max. množství např. 2t.

Je pravdivé i konstatování současné skutečnosti, že náš med se vyváží za hranice a sem se dováží medy nižší kvality. Samozřejmě je to otázka nákupní ceny. Medu i „medu“ je ve světě v podstatě nadbytek. Navrhované bylo i opatření, které by umožnilo výrobu pěstitelského pálení z kvasu z méně kvalitního medu, což zatím současná legislativa neumožňuje.

Den druhý

Vzdělávání, dotace, legislativa

Druhý den tohoto setkání se projednávalo včelařské vzdělávání. Byla to tak trochu prezentace našich dvou vzdělávacích institucí, SOUV Nasavrky a SOU Blatná. Zazněl zde požadavek na podporu e-learningu a kontrolu přednášejících v podobě hospitací. Trochu mě tento požadavek znejistil, zda se nebude jednat o cenzuru myšlenek ve výkladu přednášejících s cílem „jednotného, výchovného působení“ na včelaře. Snad je tento názor už za námi, snad jsme se ho před 30 lety zbavili.

Dotace a legislativa, to byl poslední okruh projednávaných otázek rozvoje včelařského oboru. Z pohledu větších včelařů a chovatelů s větším počtem včelstev než 150 je kontraproduktivní zastropování technických dotací, protože pak dochází u dražších vícekapacitních zařízení k relativně menší dotační podpoře, protože např. strop dotace na medomet je pouze 30 tis. Kč a nákup větších a dražších medometů je u chovatelů s větším počtem včelstev podporován menším procentem dotace.

Rovněž tak byl kritizován postup dotování produkce matek na straně chovatele matek, místo toho aby byla podpora kupujících. Dochází tak k zakrývání podvodů, kdy si vybraný okruh chovatelů matek přeprodává matky mezi sebou s cílem navýšení dotace. A dále není kladen důraz na kvalitu matek, protože se vlastně podporuje „monopol výrobců“. Dochází tím vlastně i k tomu, že se rozšiřuje do chovu včel v ČR úzký genofond s dopady na životaschopnost včelstev. Není tak zajištěn odchov včel se zvýšenou schopností přežít s využitím místních odolných linií včel, které přežívají a mají vyšší odolnost vůči tlakům patogenů. Rovněž padl názor o vyplácení dotace 1. D až dle stavů včelstev, která zimu přežila, tj. např. k 1. 5., protože pouze tato včelstva přinesou užitek a opylení hmyzosnubných rostlin v konkrétním roce.

Zarážející byl názor představitelky našeho největšího včelařského spolku, která prohlásila, že v oblasti dotací a legislativy chtějí současný stav pouze zachovat a zachovat také současnou metodiku kontroly zdraví. (Moje poznámka - zřejmě je přesvědčená, že to stále děláme dobře, svět nám jen závidí naše úspěchy a nic není potřeba změnit). Vznese i požadavek, aby se do hlášení do ČMSCh v Hradištku uvádělo členství - „politická příslušnost“ ke konkrétnímu včelařskému spolku. (Moje poznámka – pokud jsme v demokratickém státě a smíme být členy vícero spolků, pak vlastně není důvod tuto příslušnost uvádět. Jiná věc by byla, pokud by se to uvádělo ve vztahu k tomu, přes který spolek budu žádat o dotace. Pokud však o dotace vůbec nežádám, protože je např. považuji za negativně ovlivňující tržní prostředí, pak vůbec není legitimní důvod tuto skutečnost kamkoliv uvádět).

Líbilo se mi vystoupení Krušnohorských včelařů, kteří současný stav zhodnotili a uzavřeli sdělením, že „jsme na kraji propasti, neudělejme krok vpřed“. Současnost je totiž ve stavu našeho chovu neradostná a mně to připadá jako s tím Titanikem, kdy se v podpalubí valí voda a na horních palubách se stále tančí.

Shrnutí

Abych to tedy z mého pohledu na závěr shrnul. Absolutně mi na tomto jednání chybělo např. zabývat se testováním jednotlivých pesticidů na subletální účinky ve včelstvech, dále zřízení testování matek v chovech na jejich plemennou hodnotu z pohledu odolnosti proti nemocem a schopnosti přežívání s minimem či bez chemického ovlivňování chovu.

Dále zavést testování varroatolerance u přirozeně odolných včelstev např. zřízením testačních stanic, podporovat plošná vyšetření na mor a hnilobu v podobě současného vyšetření, což už je dnes možné na bázi cenově dostupné genetické analýzy, zrušení plošného vyšetření zimní měli – opatření, které nic neřeší a je irelevantní k nálezové situaci v následujícím roce, zrušení povinného podzimního ošetření včelstev (jen pozn. v Metodice kontroly zdraví pro rok 2020 už toto nesmyslné, direktivní opatření zmizelo a je jen na zodpovědném včelaři, jak bude v průběhu roku v ošetřování včelstev postupovat).

Vůbec se zde neprojednala možnost vyřazení varroózy z nebezpečných nákaz, protože dnes je při pandemickém rozšíření nesmyslná záležitost vyhlašovat ohnisko, opatření na zdolávání parazitárního onemocnění. Toto zařazení je důležité pouze pro možnost čerpání dotací a podporu monopolních výrobců jedů, které jsou již v řadě zemí zakázány.

Poslední věcí, která na tomto společném jednání vůbec nezazněla, je možnost vyřadit „prostředníky, administrátory a různé žadatele“ ze vztahu včelař - státní správa a napřímit dotační vztah např. chovatel včel - SZIF. Část těchto finančních prostředků, které padnou do kapes těchto prostředníků, by se tak mohla využít ve prospěch včel. V současnosti se tak vlastně jedná o skryté podporování privilegovaných, nestátních subjektů, což je v přímém rozporu s rovným přístupem ke všem subjektům ve včelařském oboru. Doba pokročila a je proto nutné finanční prostředky efektivně využívat.

Na úplný závěr mi dovoluji vyslovit optimistický výhled, že snad, snad ...

26. 11. 2019 Ing. Jiří Šturma, Včelařský spolek pro Mladou Boleslav a okolí z. s.

(autoři fotografií: P. Táborský a J. Šturma)